

9

SERVEIS SOCIALS**RESUM**

L'activitat dels serveis socials, durant l'any 2008, ha arribat a un total de 55.702 persones, amb 39.459 expedients familiars. Els serveis més sol·licitats corresponen a demandes d'informació i d'orientació, que a les Balears han suposat un 52% del total de demandes rebudes als serveis socials. Després, ja a molta distància —un 16,96% del total de demandes rebudes—, s'han fet demandes vinculades a la prevenció i la inserció social, i en un 11,51% aquestes han fet referència a sol·licituds de prestacions econòmiques.

Les competències en matèria de protecció de menors, des de l'any 1998, estan transferides als consells insulars, per la qual cosa les dades d'activitat s'ofereixen desagregades per illes. Cal tenir en compte que les necessitats de cada illa difereixen en certa manera, per la qual cosa factors com ara la tipologia dels centres i la dels menors també difereixen segons la realitat de cada illa.

Pel que fa al sector de serveis a gent gran, el sector privat ofereix quasi un 21% més de places residencials que el sector públic, això també passa amb els centres d'estades diürnes.

En el cas de les persones amb discapacitat a les Balears, podem observar com la població afectada per algun tipus de discapacitat comprèn un conjunt de 68.536 persones a les Balears. Aquest nombre suposa un 6,38% sobre el total de persones empadronades a les Balears l'any 2008.

El 2008 varen ser beneficiàries dels diferents programes per a minories culturals i immigrants nous un total de 83.233 persones. D'aquest total, 15.370, el 18,46%, eren menors, i 42.799, dones, el 51,42% del total de beneficiaris. Aquesta quantitat implica un elevat nombre de persones en situació de necessitat a les quals, en total, es va dedicar una despesa de 6.352.532 euros; la mitjana per usuari de tots els programes és de 629,76 euros.

Així com l'any 2007 es va produir una reducció del nombre de perceptors de prestacions en relació amb el 2006, aquesta tendència s'ha romput en relació amb l'any 2008, en què s'ha produït un increment de perceptors. Tot i aquest increment de perceptors, podem apreciar que del 2007 al 2008, en termes generals, els valors dels perceptors d'RMI s'han mantingut relativament estables al llarg de la sèrie presentada en aquest apartat. Cal destacar, en qualsevol cas, la diferència que hi ha entre els perceptors d'Eivissa i els de Menorca.

9.1.

**SERVEIS SOCIALS: INDICADORS
DE RECURSOS I NECESSITATS**

En aquest apartat analitzam els serveis d'atenció primària, d'atenció a la infància i adolescència, els serveis socials a la gent gran, a persones amb discapacitat, a dones, i a minories culturals i immigrants.

**9.1.1. SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ
PRIMÀRIA**

Els serveis socials d'atenció primària concentren i atenen el conjunt de les necessitats dels ciutadans des de dos grans eixos que orienten la seva intervenció. Aquests són els que guarden relació amb el factor proximitat i el que ho fa amb el factor atenció a la família, com a eix que articula les estratègies d'atenció a les necessitats. Totes les actuacions dels serveis socials d'atenció primària intenten donar resposta a les necessitats dels ciutadans en el context més pròxim al ciutadà (el municipi), i complementen les estratègies de les famílies per tal de donar resposta a les necessitats dels seus membres.

La tasca d'aquests serveis socials és diversa i àmplia. Pel que fa a l'oferta de prestacions, l'únic factor harmonitzador de la

seva activitat, fins a la recent promulgació de la nova Llei de serveis socials aprovada pel Parlament el 2 de juny de 2009, ha estat el Pla Concertat de Prestacions Bàsiques (PPB). Aquest articula les actuacions dels serveis socials d'atenció primària en l'àmbit municipal. Tot i que aquest fa més de vint anys que és vigent, ha constituït (i constitueix encara) una important font de finançament dels serveis socials d'atenció primària.

Es pot observar el nombre de demandes per municipis de les Illes Balears a les quals, durant l'any 2008, han donat resposta els serveis socials d'atenció primària, a partir de la tipologia de prestacions que defineix el PPB. ([Vegeu el quadre AIII-134.](#))

També podem observar el nombre de persones usuàries i el total d'expedients tramitats en l'àmbit municipal. ([Vegeu el quadre AIII-135.](#))

L'activitat dels serveis socials, durant l'any 2008, ha arribat a un total de 55.702 persones, amb 39.459 expedients familiars. Els serveis més sol·licitats corresponen a demandes d'informació i orientació, que a les Balears han suposat un 52% del total de demandes rebudes als serveis socials. Després, ja a molta distància —un 16,96% del total de demandes rebudes—, s'han fet demandes vinculades a la prevenció i la inserció social, i en un 11,51% aquestes han fet referència a sol·licituds de prestacions econòmiques.

Consideram notori el volum de demandes de prestacions econòmiques rebu-

des a Eivissa. Aquestes han estat 1.919, un 12,7% del total de les Illes, quantitat que per comparació als valors assolits a Menorca (608 peticions, un 4,02% respecte al total de les Illes) podem qualificar com a elevada. ([Vegeu el quadre AIII-136.](#))

Des d'un punt de vista econòmic, el PPB gestiona 31.876.168,77 euros, aportats a les corporacions locals, principals gestores de les prestacions que se'n deriven.

9.1.2. ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

Les competències en matèria de protecció de menors estan transferides des de l'any 1998 als consells insulars, per la qual cosa les dades d'aquesta activitat s'ofereixen desagregades per illes. Cal tenir en compte que les necessitats de cada illa difereixen en certa manera, per la qual cosa factors com ara la tipologia dels centres i els menors mateixos també difereixen segons la realitat de cada illa.

En el cas de Mallorca, les mesures jurídiques aplicades han estat les següents: menors en declaració jurídica de situació de risc: 166; menors amb assumptió de guarda: 77, i menors amb declaració jurídica de desemparament (assumpció de la tutela): 140.

A Menorca, els menors en declaració jurídica de situació de risc han estat 3; els menors amb assumptió de guarda, 2, i els menors amb declaració jurídica de desemparament (assumpció de la tutela), 2.

A Eivissa s'han aplicat les mesures jurídiques de protecció següents: 18 menors en declaració jurídica de situació de risc,⁴⁰ 12 menors amb assumpció de guarda i 18 menors amb declaració jurídica de desemparament (assumpció de la tutela).

9.1.2.1. Centres i places per illa i per tipus

Els centres que, a final del 2008, actuaven en matèria de menors són els que es descriuen en el [quadre AIII-137](#).

El total de places d'acolliment és de 466, de les quals 412 són a Mallorca i 27 a Menorca i a les Pitiüses. ([Vegeu el quadre AIII-138](#).)

En termes generals, l'activitat del sistema d'acolliment residencial de menors es manté en valors elevats, atès que s'ha produït un increment del nombre total de places residencials en relació amb anys anteriors. Cal destacar la tasca de modernització que el Consell de Menorca ha dut a terme en relació amb l'únic centre residencial que hi ha a l'illa. Aquestes taxes altes, com veurem més endavant, coincideixen amb una notable activitat d'altres recursos de protecció de menors, com ara els acolliments familiars. Aquestes dades pareixen assenyalar l'increment del nombre de menors que es troben en situacions de desprotecció o bé un increment en la vulnerabilitat dels menors. Durant una anys es va pensar que la figura de l'acolliment familiar i l'increment que s'hi produïa

implicaria una reducció de la quantitat de menors acollits en centres de menors. Aquest fet, a hores d'ara, encara no s'ha produït, i s'ha incrementat globalment tota l'activitat del sistema de protecció a la infància.

Podem observar com la mesura més utilitzada és la que correspon a la llibertat vigilada, juntament amb la que correspon a la prestació de serveis en benefici de la comunitat. Cal tenir en compte que, habitualment, aquesta segona mesura es resol com a mesura complementària a la primera, per la qual cosa l'aplicació de la mesura de llibertat vigilada és, amb diferència, la més aplicada (38,04%). Després d'aquestes dues mesures, les més aplicades han estat les corresponents a la conciliació (6,61%), realització de tasques socioeducatives (4,82%) i tractament ambulatori (3,96%). ([Vegeu el quadre AIII-139](#).)

9.1.2.2. Acolliments i adopcions

A Mallorca el total d'acolliments formalitzats és de 58; el total acolliments permanents actius és de 322, i el total acolliments actius en família extensa és de 49. Podem qualificar les dades sobre els acolliments familiars a Mallorca d'elevades, especialment els 58 acolliments formalitzats. ([Vegeu el quadre AIII-140](#).)

Quant a adopcions nacionals, els menors adoptats o en acolliment preadoptiu han estat 24, i quant a l'adopció internacional, els menors adoptats han estat 28. ([Vegeu el quadre AIII-141](#).)

40. Fa referència a comunicacions de risc rebudes.

A Menorca el total d'acolliments formalitzats és d'11, tots referits a adopció internacional. (Vegeu el quadre AIII-142.)

A Eivissa el total d'acolliments formalitzats és de 13, tots referits a adopció internacional. (Vegeu el quadre AIII-143.)

9.1.3. SERVEIS SOCIALS A LA GENT GRAN

Observam com la iniciativa privada (amb afany de lucre i sense) ofereix un major nombre de places residencials. Concretament, la disponibilitat de places a favor del sector privat se situa en un 60,4%. (Vegeu el quadre AIII-144.)

Pel que fa als centres d'estades diürnes, la quantitat de l'oferta disponible és a favor dels centres de titularitat pública. Tot i això, cal esmentar el fet que, tot i que el nombre de centres públics supera en un 23% els de titularitat privada, aquests ofereixen un 3,5% menys de places. Sembla que aquesta paradoxa aparent es pot explicar, entre altres factors, per mor de la tipologia dels residents que atenen els centres públics, que són persones amb elevat grau de dependència, factor que genera que les ràtios assistencials siguin menors.

També és notori el desenvolupament escàs que han tingut els habitatges tutelats a la nostra comunitat.

Quant als centres d'oci i socioculturals, l'oferta es decanta massivament a favor del sector privat, fet que sembla lògic

ateses les particularitats d'aquests tipus de centres, que en moltes ocasions són gestionats per associacions de persones majors.

9.1.4. SERVEIS SOCIALS A PERSONES AMB DISCAPACITAT⁴¹

La població afectada per algun tipus de discapacitat comprèn un conjunt de 68.536 persones a les Balears. Aquest nombre suposa un 6,38% sobre el total de persones empadronades a les Balears l'any 2008. (Vegeu els quadres AIII-145 i AIII-146.)

És un fet prou conegut que tradicionalment l'oferta residencial (en les diferents modalitats) en el sector de les persones amb discapacitat ha estat desenvolupada per la iniciativa privada.

Històricament, quan la iniciativa pública va generar un marc de drets que havien de donar cobertura a aquest col·lectiu de població es va trobar que la iniciativa privada ja havia estructurat una oferta important de recursos, generalment gestionats per associacions de pares i mares de persones afectades per diferents discapacitats.

Observam diferències importants en el desplegament dels recursos segons el tipus de discapacitat de què es tracti. El sector de persones amb discapacitat que més recursos aglutina és el que afecta els discapacitats psíquics i, a continuació, els discapacitats físics.

41. Vegeu l'apartat 10 d'aquest capítol.

9.1.5. SERVEIS SOCIALS A DONES

Els serveis socials d'atenció primària i els jutjats són els recursos que més quantitat d'actuacions han portat a terme. També cal destacar com amb molta freqüència són molts els serveis implicats en les diferents actuacions que han de donar atenció a les dones víctimes de violència de gènere. La complexitat d'aquestes actuacions queda prou reflectida en el [quadre AIII-147](#).

9.1.6. SERVEIS PER A MINORIES CULTURALS I IMMIGRANTS NOUINGUTS

En el [quadre AIII-148](#) es recullen els principals programes d'atenció a minories culturals i immigrants nouvinguts a la CAIB. S'hi inclou el cost del programa, així com el nombre i la tipologia de beneficiaris i la mitjana de la despesa per beneficiari del programa.

L'any 2008 varen ser beneficiaris dels diferents programes esmentats un total de 83.233 persones.⁴² D'aquest total, 15.370 (18,46%) eren menors i 42.799, dones (51,42% del total de beneficiaris). Aquesta quantitat implica un elevat nombre de persones en situació de necessitat a les quals, en total, es va dedicar una despesa de 6.352.532 euros; la mitjana per usuari de tots els programes va ser de 629,76 euros. ([Vegeu el quadre AIII-149](#).)

Pel que fa al tipus d'atenció, cal esmentar la important tasca que fan les entitats socials mitjançant actes socioculturals i de participació. Aquests actes, més enllà del tipisme, es converteixen en un important factor integrador i de cohesió social.

També és destacable el volum d'intervencions realitzades per l'OFIM. Quant a la distribució de beneficiaris per illa, consideram molt sorprenent la quantitat elevada de menors que han rebut atenció a la part forana de Mallorca (60,93% sobre el total dels menors atesos) i a Eivissa-Formentera (16,21% sobre el total dels menors atesos), que assoleixen unes dimensions gairebé equiparables a les del municipi de Palma.

9.2.

PRESTACIONS ECONÒMIQUES DELS SERVEIS SOCIALS

Podem observar com l'any 2008 els perceptors d'RMI eren 1.181 persones, un 0,13% del conjunt de la població major de 18 anys. ([Vegeu el quadre AIII-150](#).)

Així com l'any 2007 es va produir una reducció del nombre de perceptors amb referència al període 2006, aquesta tendència s'ha romput en relació amb l'any 2008, en què s'ha produït un increment de perceptors. Tot i aquest increment de perceptors, podem veure que del 2007 al 2008, en termes generals, els valors dels perceptors d'RMI s'han mantingut relativament estables al llarg de la sèrie presentada en aquest apartat. Cal destacar, en qualsevol cas, la diferència que hi ha entre els perceptors d'Eivissa i els de Menorca. ([Vegeu el quadre AIII-151](#).)

Els quadres [AIII-152](#), [AIII-153](#), [AIII-154](#), [AIII-155](#) informació sobre les prestacions econòmiques no periòdiques: subsidis a persones

42. Aquesta quantitat pot ser inferior, atès que una mateixa persona pot ser usuari de diferents recursos.

amb discapacitat per mesos, ajudes al lloguer, targeta bàsica i bons d'infància.

9.3.

DOTACIONS PRESSUPOSTÀRIES

Els quadres [AIII-156](#) i [AIII-157](#) donen informació sobre les dotacions pressu-

postàries de les àrees d'afers socials a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i a les diferents conselleries. En el quadre [AIII-158](#) s'informa de les transferències a les famílies. El quadre [AIII-159](#) es refereix a les dotacions pressupostàries que destinen els consells insulars a benestar social.⁴³ Finalment, el quadre [AIII-160](#) indica les aportacions fetes per les corporacions locals.

43. Cal prendre en consideració que en els pressuposts dels consells figuren transferències provinents del Govern de les Illes Balears.